

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: קיץ תשע"א, 2011

מספר השאלון: 111,904081

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר דתיים עצמאיים

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.

פרק ראשון	—	פיוט ושירת ימי הביניים	—	20 נקודות
פרק שני	—	שירה חדשה	—	20 נקודות
פרק שלישי	—	פרוזה (סיפורת, רשימות)	—	24 נקודות
פרק רביעי	—	מחזה	—	14 נקודות
פרק חמישי	—	קריאה מונחית וספרות מתורגמת	—	<u>22 נקודות</u>
	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

הערה: הנבחנים ב-3 יחידות לימוד ייבחנו בחלק נוסף, בעל פה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – פיוט ושירת ימי הביניים (20 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 10 נקודות).

פיוט

1. ידיד נפש / ר' אלעזר אזיכרי

א. מהו הנושא המרכזי בפיוט? (4 נקודות)

ב. ציין שלושה כינויים לקב"ה המצויים בפיוט, והסבר את הקשר ביניהם ובין הנושא

שכתבת עליו בסעיף א. (6 נקודות)

שירת ימי הביניים

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

כתנות פסים / ר' משה אבן עזרא

כְּתָנוֹת פָּסִים / לְבַשׁ הֶגֶן / וּכְסוֹת רִקְמָה / מִדֵּי דִשְׁאוֹ,
וּמַעֲלֵל תִּשְׁבִּץ / עֲטָה כָּל עֵץ / וּלְכָל עֵין / הִרְאָה פְּלֹאוֹ.
כָּל צִיץ חֲדָשׁ / לְזֶמֶן חֲדָשׁ / יֵצֵא שׁוֹחֵק / לְקִרְאָת בּוֹאוֹ –
אֶף לְפָנֵיהֶם / שׁוֹשֵׁן עֶבֶר, / מִלֶּךְ, כִּי עַל / הוֹרֵם כְּסָאוֹ.
יֵצֵא מִבֵּין / מְשֻׁמֵּר עָלָיו / וַיִּשְׁנֶה אֶת / בְּגָדֵי כְּלָאוֹ.
מִי לֹא יִשְׁתָּה / יֵינוּ עָלָיו – / הָאִישׁ הַהוּא / יֵשֵׁא חֲטָאוֹ!

הלבוש הוא מוטיב מרכזי בשיר.

ציין שלוש דוגמאות למוטיב זה, והסבר את התרומה של כל דוגמה להבנת השיר.

3. לבי במזרח; הבא מבול / ר' יהודה הלוי

בשני שירים אלה של ר' יהודה הלוי יש ניגודים.

הצג ניגוד אחד מכל שיר, והסבר את תרומתו להבנת השיר.

פרק שני – שירה חדשה (20 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 4-6 (לכל שאלה – 10 נקודות).

4. ממלכת דמיון / ר' בת חיים; הונאה / ה' תראל

א. במרכזים של שני השירים "ממלכת דמיון" מאת ר' בת חיים ו"הונאה" מאת ה' תראל יש יקיצה מחלום והתנפצות של בועת דמיון.

תאר את היקיצה ואת התנפצות בועת הדמיון בכל אחד מן השירים האלה.

(6 נקודות)

ב. על פי השיר "הונאה", הסבר מדוע היקיצה בשיר זה מכונה "הונאה". (4 נקודות)

5. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

זה מן / ר' לינטופ

מָחָר	זֶמֶן-
מִה יָקָר	זֶה מֶן
תְּמוּלוֹ	אִם יָמַד
תָּם-מוּלוֹ	אוֹ אִם יַחְמַד
וְעִבְשׁוּ	
אֶחָ שָׁב	אֶמֶר לְגִלְגָּלֶת
חֲפָנִים שֶׁל זָהָב	הַיַּעֲשִׁיר?
יְמִינוּ גַם שְׂמָאֵלוֹ...	כָּאֵין בְּדִלָּח אִם תִּקְפִּיאוּ לָךְ-
הָיָה	וְחָם הַשֶּׁמֶשׁ
כָּל אֲשֶׁר יֵאָבֵה	וְנִמַּס.
בְּתַפְלָה יַעֲטֹף	
יוֹמוֹ שֶׁסּ לֵילוֹ	זֶמֶן - זֶה מֶן
יַחֲטֹף	הַתְּתַנְּהוּ לְמַרְמָס?
כִּי אֶת עַמְלֹו...	

א. הסבר במה דומה הזמן למן, לפי שיר זה.

בסס את דבריך על שתי נקודות דמיון. (6 נקודות)

ב. הגדר את שני המושגים: "לשון נופל על לשון" ו"ניגוד", והבא מהשיר שתי דוגמאות

לכל אחד מהם. (4 נקודות)

6. שיר שלא נלמד

קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

אין עוד / ר' לינטופ

פְּתֹאִם נְהִייתִי כָּל כֶּךָ קְרוֹבָה לַסּוֹד
פְּתֹאִם, שֶׁהִרְגָּשְׁתִּי בְּכָל הַמָּאֹד
שֵׁשׁ בִּי עוֹד,
שְׁלֹא צָרִיךְ בְּכָל־ל פֶּחֶד
וְלֹא יִכְלֹתִי שׁוּב לָרֹעַד,
כִּי אֶתָּה מִמַּעַל לְשִׁחְקִים רַבֵּי הוֹד
לֹא תִתֶּן רִגְלִי הַקְטָנָה לְמַעַד,
כִּי אֶתָּה הַסּוֹד
וְאֶתָּה הַיִּסּוֹד
וְאֵין עוֹד.

א. הסבר את הרעיון המרכזי בשיר, ובסס את דבריך על שתי דוגמאות מן השיר.

(7 נקודות)

ב. בחר באמצעי אמנותי אחד מן השיר, הדגם אותו, והסבר כיצד הוא תורם לביטוי

הרעיון שכתבת עליו בסעיף א. (3 נקודות)

פרק שלישי – פרוזה (סיפורת, רשימות) (24 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 7-10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

7. חיים שמי / ר' מ' פראגר

א. הסיפור "חיים שמי" הוא סיפור ריאליסטי (מציאותי) שיש בו גם משמעויות סמליות.

הסבר שתיים מן המשמעויות הסמליות בסיפור, וכתוב כיצד כל אחת מהן באה לידי ביטוי בסיפור. (8 נקודות)

ב. הסיפור "חיים שמי" מסופר מנקודת מבט של ילד.

הסבר את התרומה של נקודת מבט זו להבנת הסיפור. (4 נקודות)

8. סיפור על סיפור / א' חיות

א. כאשר קיבל פרש המלך את המטווה שנשזר מתקוות, ממילים, ממחשבות, מסודות, מזיכרונות, מרגשות ומדמיונות, הוא אמר: "לא, אין זה סיפור של ממש".

הסבר מדוע אמר זאת. (6 נקודות)

ב. על פי הסיום של "סיפור על סיפור", הסבר כיצד הפך בסופו של דבר המטווה ל"סיפור של ממש". (6 נקודות)

9. שני ילדים משחקים / ד' זריצקי

ברשימה זו משחק הילדים משקף צדדים שליליים ביחסים בין אנשים מבוגרים.

הסבר קביעה זו, ובסס אותה על הסיפור.

10. הלילה / ד' זריצקי

א. הצג את מערכת היחסים בין הלילה ובין הכוכבים, המתוארת ברשימה "הלילה".

(6 נקודות)

ב. על פי הרשימה "הלילה", הסבר איזה סוג של בני אדם מסמל הלילה, ואיזה סוג של בני אדם מסמלים הכוכבים. (6 נקודות)

פרק רביעי – מחזה (14 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 11-12.

לישרים תהילה / רמח"ל

11. א. תהילה והמון, תרמית ורהב, שכל ויושר, תהילה ויושר, הם זוגות של דמויות במחזה

"לישרים תהילה". ציין מהו סוג הקשר בין כל אחד מזוגות הדמויות האלה.

(6 נקודות)

ב. הסבר מדוע מתקיים דווקא סוג קשר זה בין כל אחד מזוגות הדמויות שכתבת עליהם

בסעיף א. (8 נקודות)

12. לפניך דברים של שתי דמויות מן המחזה "לישרים תהילה" – "סבלנות" ו"סכלות".

קרא את דבריהן, וענה על שני הסעיפים א-ב.

א. קרא את הדברים שאומרת "סבלנות" במחזה (דיבור ד'),

וענה על השאלה שאחריהם.

אִישׁ אִישׁ כְּמוֹ מַסְמָר רָגְלוֹ לְנֹטֶעַ,

בְּנִתִּיב צִדְקָה לְלֶכֶת ...

יֵאָחֵז בְּתַמָּתוֹ אֶף לֹא יִרְפָּנָה ...

יֵבִיט וְלֹא יִשְׁאַל, יִשְׁמַע אֶל יַעֲזָן:

יִמָּאֵס לְהִתְחַכֵּם יוֹתֵר, יִנִּיחַ

בְּקֶשׁ גְּדוֹלוֹת מְנוּ...

תּוֹדוֹת יִמְלֵא פִּיהוּ

דּוֹמֵם וַיַּחֲלִל לְתִשׁוּעָתוֹ סֵלָה;

כִּי אֶל אֲמוֹנָה הוּא, אֵין בּוֹ עוֹלָתָה.

בדברים אלה "סבלנות" נותנת עצות כיצד צריך לנהוג אדם ישר דרך.

ציין והסבר שלוש מעצותיה. (7 נקודות)

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

ב. קרא את הדברים שאומרת "סכלות" במחזה (דיבור ד').

אף הם בְּדַבְּרֵי אֵין
יָמִים וְלֵילֹת מְהֻבֵּלִים יוֹצִיאוּ,
כֶּסֶף וְזָהָב בָּם לֹא יִרְבּוּ לָמוֹ,
לֹא יִשְׁבְּרוּ בָהֶם לְרַעְבָם אֶכְל...
נֶחֱנוּ בְּשִׁמְחָתֵנוּ
נְגִיל וְנִשְׁיֵשׁ בְּטַח,
נִשְׁמַח לְקוֹל עוֹגֵב עַל-יֵין הָרֶקַח,
כָּל מַעֲרָנֵי מֶלֶךְ
נֹאכַל לְמֵלֶא בְּטֶן...
כִּי עוֹד כְּבֹר מְחַר נְמוֹת גַּם-יַחַד...
כִּי דֵי בְעֵתָהּ לַעֲרָה זֹאת לָנוּ.

דברים אלה מבטאים את היחס של "סכלות" לחיים.

תאר יחס זה. הבא שלוש דוגמאות לביסוס דבריך. (7 נקודות)

פרק חמישי – קריאה מונחית וספרות מתורגמת (22 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 13-18; על שאלה אחת מהקריאה המונחית (שאלות 13-16), ועל שאלה אחת מהספרות המתורגמת (שאלות 17-18) (לכל שאלה – 11 נקודות).

קריאה מונחית

ענה על אחת מהשאלות 13-16.

13. שאלה כללית על ספרי הקריאה: הדוד הטוב של רולי, מצפון נקי, הכול לאדון הכול

בחר באחד מספרי הקריאה המונחית שלמדת ("הדוד הטוב של רולי" או "מצפון נקי" או "הכול לאדון הכול").

כתוב כיצד ערכי מוסר באים לידי ביטוי ביצירה שבחרת (ציין שני ערכים).

בסס את דבריך על שתי דוגמאות מהיצירה (דוגמה אחת לכל ערך).

14. הדוד הטוב של רולי / ר' טנגולד

תאר את השינוי בתחושותיה של רולי כלפי הדוד הנס והגברת סול, והסבר שתיים מהסיבות לשינוי בתחושותיה.

15. מצפון נקי / ר' שור

הסבר את הקשר בין שם הספר ובין עלילתו. בסס את תשובתך על שתי דוגמאות מהיצירה.

16. הכול לאדון הכול / ר' שיין

תאר שניים מהקשיים שנתקל בהם רבי יעקב יוסף הרמן בעקבות ההגירה לאמריקה, והסבר כיצד הוא התמודד עם הקשיים שתיאר.

ספרות מתורגמת

ענה על אחת מהשאלות 17-18.

17. המשורר / א' גונזלס

הדמות המרכזית בסיפור זה מפרשת את המציאות הנגלית לעיניה על פי מחשבותיה המוקדמות ודבקה בהן, אף על פי שבמציאות זו יש פרטים רבים הסותרים מחשבות אלה. הסבר והדגם כיצד קביעה זו באה לידי ביטוי בסיפור "המשורר", ובסס את דבריך על שתי דוגמאות מהסיפור.

18. קצירו של המגוצי / א' קלארק

הסיפור "קצירו של המגוצי" מסתיים במשפט: "ושמו של המגוצי נחרת באותיות זהב, ועד היום הזה יעורר שם זה כבוד והערצה בלבם של כל אוהבי אדם".

א. תאר את האירוע שבעקבותיו היה המגוצי ראוי לכבוד ולהערצה. (5 נקודות)

ב. כדי לפעול באופן מעורר כבוד והערצה, על אדם להיות בעל תכונות מסוימות.

הצג שתי תכונות כאלה, ובסס את דבריך על התנהגותו של המגוצי באירוע שעליו

כתבת בסעיף א.

(6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך